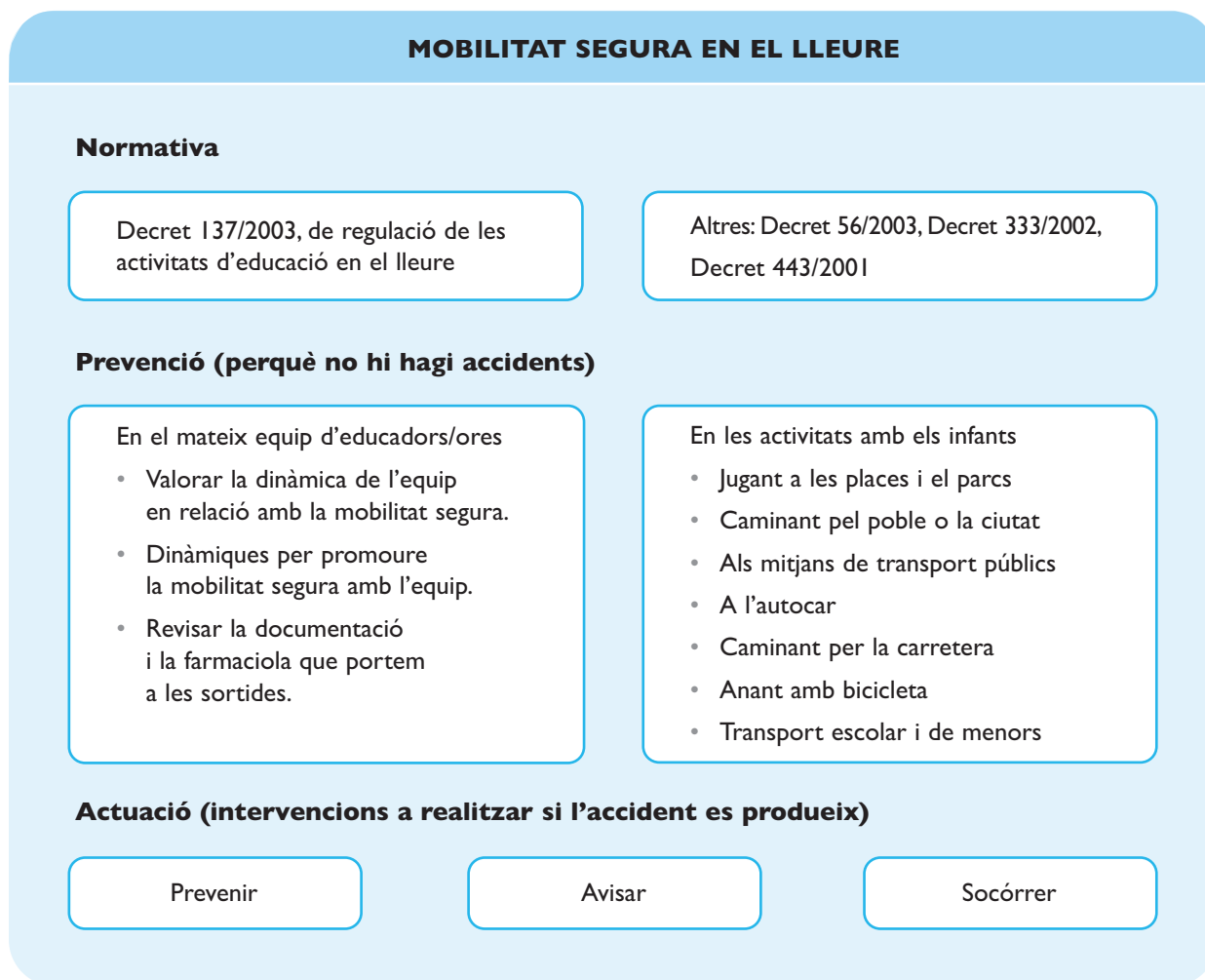

4. COM PODEM TREBALLAR LA MOBILITAT SEGURA DES DE L'EDUCACIÓ EN EL LLEURE?

4.1. INTRODUCCIÓ

Proposem el següent quadre d'organització general dels continguts (7) que hauríem de preveure en qualsevol activitat de lleure que impliqui una sortida del cau, esplai, casal, grup de joves...

PREVENCIÓ

En el cas de les entitats de lleure, en aquest bloc s'inclou qualsevol acció o activitat que tingui com a objectius:

- ▶ **Potenciar la presa de consciència dels riscos**, en les sortides de l'entitat.
- ▶ **Fomentar l'acord de mesures de seguretat** del grup, tant dins de l'equip d'educadores i educadors com del grup d'infants i joves.

La promoció de la prevenició és l'objecte de la present guia i en trobem referència al llarg de tots els apartats. Al punt dedicat a la direcció treballem la prevenició des de l'òptica de la promoció i el consens d'acords i mesures amb el nostre equip d'educadores i educadors. En l'apartat referent als monitors i monitores presentem la prevenició en suggeriments pràctics a l'hora de sortir amb els nostres infants i joves.

ACTUACIÓ

De vegades les mesures preventives no funcionen i hem de passar a l'actuació. Entenem per actuació el procediment d'acció en cas d'accident o pèrdua d'algun membre del nostre grup, conegut amb el nom de **PAS**:

- ▶ **Prevenir** que l'accident no sigui més greu (senyalitzar, retirar i protegir altres possibles accidentats).
- ▶ **Avisar** els serveis sanitaris i/o de seguretat d'emergències. Telèfon d'emergències: 112.
- ▶ **Socórrer** l'accidentat aplicant coneixements de primers auxilis només si és imprescindible i amb l'actitud de suport i acompanyament a l'espera que arribin els serveis d'emergències.

No és l'objecte de la guia treballar els primers auxilis, però tal com indica la normativa relativa a la formació en educació en el lleure, totes les monitores i tots els monitors de lleure hem de formar-nos en aquest sentit.

4.2. QUÈ HEM DE TENIR EN COMPTE LES DIRECTORES I ELS DIRECTORS DE LLEURE?

4.2.1. Conèixer la normativa

És bàsic que els responsables de lleure **coneguem** la normativa que regula l'àmbit de l'educació en el lleure referent a la mobilitat, com també que la **difonguem** entre tots els membres de l'equip.

Tot seguit esmentem i presentem breument els principals decrets:

Decret 137/2003, de 10 de juny, de regulació de les activitats d'educació en el lleure en què participin menors de 18 anys

És el decret bàsic en l'àmbit del lleure. S'aplica a les acampades juvenils, els camps de treball, els casals de vacances, les colònies, les rutes i qualsevol altra activitat de les que habitualment realitzen les entitats educatives juvenils i també les que puguin ser assimilables, sigui quina sigui la seva denominació i les seves característiques. Per al Decret són activitats de vacances aquelles

- ▶ en què participen persones menors d'edat en nombre superior a sis,
- ▶ que no tinguin caràcter familiar ni escolar,
- ▶ que es desenvolupin a Catalunya,
- ▶ que tinguin una finalitat educativa, cultural, lúdica, recreativa, social o d'esbarjo,
- ▶ amb una durada de 4 o més dies consecutius, o interrompudes pel cap de setmana en el cas dels casals.

El podem trobar a: <http://www.gencat.cat/joventut/decret137.htm>

Decret 333/2002, de 19 de novembre, de modificació d'altres decrets en matèria d'obligatorietat de contractació de determinades cobertures d'assegurances

És el decret que modifica el Decret 337/2000, de 24 d'octubre, de regulació de les activitats en el temps lliure en les quals participen menors de 18 anys.

Bàsicament, s'hi detallen les característiques que és obligatori que tinguin:

- ▶ Les cobertures d'accidents personals i del capital mínim en concepte de despeses de curació, mort i invalidesa per accident dels usuaris de l'activitat, com també de les persones voluntàries.
- ▶ L'assegurança de responsabilitat civil per cobrir els riscos derivats de les activitats amb uns límits mínims de capital per víctima i per sinistre, tant dels usuaris de l'activitat com de les persones voluntàries.

El podem trobar a: <http://www.gencat.net/diari/3778/02324051.htm>

Decret 56/2003, de 4 de febrer, que regula les activitats físicoesportives en el medi natural

Aquest Decret regula les activitats físicoesportives que es duen a terme en l'entorn natural amb una finalitat recreativa i de lleure. Queden excloses de complir-lo les activitats d'educació en el lleure regulades per la Secretaria General de Joventut en les quals participen menors de 18 anys, en què es realitzin activitats d'escalada, espeleologia, vies fèrries, alpinisme, esquí de muntanya, excursionisme, bicicleta tot terreny o de muntanya, cicloturisme, curses d'orientació, caiac de mar, esquí alpí, esquí de fons, raqueta de neu, surf de neu, que no requereixen de monitors especialitzats.

No obstant això, si es realitza alguna activitat diferent de les indicades en el paràgraf anterior, cal complir amb el que determina aquest Decret.

El podem trobar a: <http://www.gencat.net/diari/3838/03027020.htm>

Reial decret 443/2001, de 27 d'abril, sobre condicions de seguretat en el transport escolar i de menors

En el conjunt del transport de viatgers, el transport escolar i de menors té una rellevància especial. Per aquest motiu, és objecte d'un tractament normatiu que recull tot un conjunt de normes de seguretat i de qualitat.

A més del Reial Decret 443/2001, altra normativa aplicable al transport escolar i de menors és:

Reial decret 965/2006, d'1 de setembre, pel qual es modifica el Reglament general de circulació, aprovat pel Reial decret 1428/2003, de 21 de novembre.

Reial decret 894/2002, de 30 d'agost, pel qual es modifica el Reial decret 443/2001, de 27 d'abril, sobre condicions de seguretat en el transport escolar i de menors.

Decret 161/1996, de 14 de maig, pel qual es regula el servei escolar de transport per tal de facilitar el desplaçament de l'alumnat en l'educació obligatòria.

Podem trobar el decret 443/2001, de 27 d'abril a:

http://www.boe.es/aeboe/consultas/bases_datos/doc.php?coleccion=iberlex&id=2001/08503

ALTRES DECRETS I RESOLUCIONS

Ordre de 3 de juliol de 1995, per la qual s'estableixen les etapes dels cursos de formació de monitors i de directors d'activitats de lleure infantil i juvenil. DOGC 2080 de 26 de juliol de 1995

La podem trobar a: <http://www.gencat.cat/joventut/ordre3juliol95.htm>

Resolució de 3 de juliol de 1995, per la qual s'estableixen els programes dels cursos de formació de monitors i de directors d'activitats de lleure infantil i juvenil, i els criteris per a la seva avaluació. DOGC 2083 de 2 d'agost de 1995

La podem trobar a: <http://www.gencat.cat/joventut/resolucio3juliol95.htm>

Decret 225/1996, de 12 de juny, pel qual es regula la formació en atenció sanitària immediata

El podem trobar a: <http://www.gencat.net/diari/2219.htm>

4.2.2. Fitxa per valorar la dinàmica de treball pròpia en relació amb la mobilitat segura

En el moment en què ens plantegem treballar la mobilitat segura a la nostra entitat, proposem partir d'una fitxa d'avaluació inicial interna. El resultat d'aquesta fitxa ens servirà per revisar com estem treballant i per potenciar arribar a acords de procediments d'actuació en les diferents activitats de lleure que impliquin sortir de l'entitat.

Fitxa d'autoavaluació proposada. (8)

COMPORTAMENT A AVALUAR	G	P	AV	F	M
Les persones responsables de l'entitat, com les monitores i els monitors responsables de grup, coneixem bé la normativa de lleure.					
Les activitats que realitzem a l'entitat respecten la ràtio assenyalada per la normativa.					
A la fitxa de programació de l'activitat tenim un espai en què fem esment de "les mesures de seguretat que cal tenir en compte".					
En programar una sortida de l'entitat, cadascun dels monitors i monitores del grup ens hem distribuït la responsabilitat d'un petit nombre d'infants o joves.					
En programar una sortida de l'entitat en què farem ús del transport públic, cadascun dels monitors i monitores tenim clars els nostres papers: qui pujarà/baixarà primer, qui ajudarà a pujar/baixar els infants, qui es quedarà amb els infants que estiguin a l'andana, com els situarem...					
Acostumem a treballar amb els infants i joves l'activitat que realitzarem: on anirem, amb quin transport, com farem l'accés al transport, com anirem pel carrer, qui és el cap o monitor/a de referència...					
Si fem ús d'autocar, acostumem a treballar prèviament amb els infants i joves com hi accedirem, com ens distribuïrem...					
A les sortides de l'entitat, portem documentació dels infants i monitors, i còpia de l'assegurança.					
A les sortides, portem la farmaciola revisada.					
Jugant a la plaça, treballem amb els infants i joves la descoberta dels llocs perillosos i acordem els límits.					
A les sortides a peu per carretera, solem organitzar-nos per grups amb un monitor com a responsable de cadascun.					
A les sortides a peu per carretera, de dia, portem armilla reflectora, almenys els monitors que anem davant i darrere de la filera.					
A les sortides amb bicicleta, infants i monitors portem el casc.					
A les sortides amb bicicleta, infants i monitors portem casc i també portem....					
...					
...					
...					

G = Gens; **P** = Poc; **AV** = A vegades; **F** = Força; **M** = Molt

També podem aplicar la fitxa durant el procés d'implementació dels acords i analitzar com els estem portant a terme. En finalitzar el procés, podem fer el mateix i tindrem consciència de tot el camí realitzat: com estàvem, què va passar a mig camí i com estem ara.

4.2.3. Idees per treballar la mobilitat més segura amb l'equip de monitores i monitors

En autoanalitzar el nostre nivell de seguretat en la mobilitat, cal que arribem a acords sobre les mesures a prendre en cadascuna de les diferents situacions de mobilitat que es poden donar segons el tipus d'activitat. Per fer-ho, proposem partir d'anàlisi de casos.

Casos proposats basats en situacions reals:

Cas 1. Juguem a la plaça

El grup dels menuts de 5 anys som a la plaça com moltes tardes d'activitat. Avui hem triat diferents jocs amb pilota per no jugar sempre a futbol. Tota la tarda, la pilota que ens fuig de la plaça i hem d'anar amb molt de compte amb els cotxes i motos que circulen pel carrer. L'Ivan, un dels més trapelles, ha estat a punt de travessar el carrer darrere la pilota; per sort, l'hem enxampat per la samarreta. L'avi de la Júlia ens ha cridat l'atenció quan li ha caigut la pilota a sobre per segona vegada. A més, l'Itziar ha ensopegat amb unes rajoles trencades i ha pres mal. Per tot plegat, hem decidit tornar al Cau. Què ens ha fallat? Què podem fer d'ara en endavant? Què acordem?

En l'elaboració dels criteris per a la reflexió podem consultar el punt 4.3.2.

Cas 2. Sortim a caminar pels volts del poble

Avui sortim a la Font Freda, que és a 20 minuts del poble. Caminem per la vora de l'esquerra de la carretera, com ha de ser, però en arribar a l'alçada de la font hem de travessar i no hi ha cap pas ni semàfor. Passen força cotxes. Hem anat travessant en petits grups, però hem patit força quan un grup de 5 infants s'ha quedat sol en una de les vores. Què podem fer les pròximes vegades?

En l'elaboració dels criteris per a la reflexió podem consultar el punt 4.3.3. i 4.3.6.

Cas 3. Anem d'excursió amb transport públic

Fem una sortida d'un sol dia, marxem i tornem amb tren. En arribar a la destinació la Berta, un nena de 5 anys, ha rebutjat l'ajut del monitor que ajudava a baixar del tren, ha saltat i ha caigut a la via, entre el tren i l'andana. Hem avisat el conductor i el cap d'estació. Com que semblava que estava bé i tots estàvem molt neguitosos, l'hem tret ràpidament. Una monitora ha pres la documentació de la Berta i han anat a un ambulatori. Tot ha quedat en un gran ensurt i prou. Podíem haver fet alguna cosa per evitar-ho? A quins acords hem d'arribar per a les pròximes vegades?

En l'elaboració dels criteris per a la reflexió podem consultar el punt 4.3.4.

Cas 4. Anem d'excursió amb autocar

Fem una sortida d'un sol dia, marxem i tornem amb autocar. Hem hagut d'aturar-nos a una àrea de servei per esmorzar. En arribar a la destinació veiem que ens falta l'Òscar, un nen de 8 anys que fa poc que ve al grup. Hem trucat a l'entitat per donar l'avís. Ens han tornat la trucada de seguida: resulta que l'Òscar era a l'àrea de servei, ha trucat plorant a casa seva i la seva família ha trucat a l'entitat. Hem tornat corrents a l'àrea de servei i hi hem trobat l'Òscar. En tornar, dos amics de l'Òscar s'havien aixecat per parlar amb ell i en una frenada han anat a parar al davant. Sort que només s'han donat un cop al braç. Què ens ha fallat? Què podíem haver fet per evitar-ho? A quins acords hem d'arribar per a les pròximes vegades?

En l'elaboració dels criteris per a la reflexió podem consultar el punt 4.3.5.

Cas 5. Anem amb bicicleta per la carretera

Tots els nois i noies van amb casc i genolleres, i també els educadors. Els monitors/ores que coneixem la ruta anem davant i un altre a meitat de la filera. Després d'una rotonda ens adonem que hem perdut un noi de 10 anys. Un monitor ha desfet el camí ràpidament i l'ha trobat ben espantat. Com hem d'actuar? Quins aspectes no hem tingut en compte a l'hora de programar l'activitat?

En l'elaboració dels criteris per a la reflexió podem consultar el punt 4.3.7.

4.3. QUÈ HEM DE TENIR EN COMPTE LES MONITORES I ELS MONITORS DE LLEURE?

4.3.1. Què hem de portar a les sortides

Documentació

En les sortides de quatre o més dies, cal que tinguem en compte que hem de dur tota la documentació que exigeix el Decret 137/2003.

En les sortides curtes d'un dia, que no cal notificar a la Secretaria de Joventut (jugar a la plaça, gimcana pel barri, excursió d'un dia...), recomanem portar:

- ▶ Autorització dels tutors legals dels menors per sortir de l'entitat.
- ▶ Llista de participants i monitors/ores amb adreces i telèfons.
- ▶ Fitxa de salut i fotocòpia o original de la tarja de la Seguretat Social o de la mútua dels participants i monitors/ores (per comprar receptes de la Seguretat Social cal tenir la tarja original).
- ▶ Fitxa de programació de l'activitat.
- ▶ Pòlissa vigent d'assegurança d'accidents i responsabilitat civil.

Medicaments i farmaciola

- ▶ La farmaciola ha de ser molt bàsica; és imprescindible que la revisem abans de cada sortida (caducitat dels productes, guants de làtex...), que l'adaptem a les particularitats de la sortida i que la mantinguem lluny de l'abast dels infants.
- ▶ Per fer un ús correcte de la farmaciola recomanem que se n'atorgui la responsabilitat a la persona més capacitada de l'equip i que seguim les recomanacions d'ús estipulades per la normativa.
- ▶ Farmaciola proposada per fer cures bàsiques: (9)

Material instrumental:

- Tisores rectes de punta rodona i pinces de punta rodona amb dents o sense.

Material de cures:

- Gases esterilitzades, benes de diferents mides, banda adhesiva (esparadrap) de diferents mides (de roba i hipoal·lèrgic)
- apòsits preparats, de mides diferents
- benes de cotó fluix, de mides diferents
- frondes triangulars

Material auxiliar:

- guants d'un sol ús (de làtex)
- termòmetre
- sèrum fisiològic
- gel sintètic (es fa servir per a les contusions)
- crema protectora solar (útil si es va d'excursió)
- impermeables
- flassada d'alumini (és l'equivalent a la manta i en cas d'excursions s'ha de portar per evitar hipotèrmies)

Antisèptics

- Povidona iodada: és un derivat del iode i un bon desinfectant per a la pell i les mucoses. És el desinfectant per excel·lència.

4.3.2. Idees per reduir riscos jugant a places i parcs

- ▶ Cal que coneguem prèviament la zona de jocs i revisem si són entorns adequats a l'edat dels infants: fàcil orientació, fàcil de veure-hi tothom, accessibles, proximitat a cap carretera, il·luminació; a l'estiu hem de tenir en compte cercar llocs amb punts d'aigua i ombra.
- ▶ Cal que portem la farmaciola i la documentació necessària (punt 4.3.1.).
- ▶ Assegurem la ràtio. La normativa indica que ha de ser d'un monitor per cada deu infants. En cas d'infants petits caldria més monitors (1 per cada 5-6 infants).
- ▶ Abans de sortir del nostre local, cal que treballem amb els infants tots els aspectes de la seguretat pròpia i la del grup, i que acordem normes i límits.
- ▶ Segons l'edat, és important que senyalitzem els llocs perillosos, per evitar-ne l'accés als infants, i que ho treballem amb ells.
- ▶ Acordem com i on ens situarem els monitors/ores durant els jocs i el temps lliure.
- ▶ Proposem establir un lloc fix de trobada amb cada grup d'infants o joves; d'aquesta manera els facilitarem l'orientació.

4.3.3. Idees per reduir riscos caminant per la ciutat

- ▶ Cal que triem i revisem el grau de seguretat del recorregut: fàcil orientació, fàcil de veure-hi tothom, accessibilitat, semàfors i passos de vianants, proximitat a cap carretera, il·luminació; a l'estiu hem de tenir en compte cercar llocs amb punts d'aigua i ombra.
- ▶ És molt important que totes les monitores i els monitors coneguem prèviament el recorregut que farem i que revisem la documentació i la farmaciola.
- ▶ Cal que portem la farmaciola i la documentació necessària (punt 4.3.1.).

- ▶ Abans de sortir del nostre local treballem amb els infants tots els aspectes de la seguretat pròpia i la del grup i acordem normes i límits, com també el recorregut i el punt d'arribada de la sortida (com es diu).
- ▶ Assegurem la ràtio. La normativa indica que ha de ser d'un adult per cada deu infants. En cas d'infants petits caldria millorar la ràtio (5 o 6 infants per monitor).
- ▶ Valorarem fer distintius d'identificació per a cadascun dels infants, tot indicant clarament què cal fer i on cal trucar en cas de pèrdua.
- ▶ Assegurem una bona organització prèvia del grup i dels monitors/ores:
 - Cada monitor/a pot tenir assignat un petit equip d'infants del grup (5 a 10 segons l'edat), de manera que siguem el seu referent durant tota la sortida.
 - Cada monitor/a responsable d'un equip hauria de portar a mà una llista actualitzada amb el nom dels infants que ens acompanyen.
 - El més aconsellable és que organitzem els infants en fileres de parelles, amb monitores i monitors alternats dins la filera, segons l'equip assignat.
 - Si provem d'anar dos equips d'infants sempre junts, hi ha d'haver dos monitors/ores per donar-nos un cop de mà i evitar l'efecte "goma" que es produeix a les fileres.
 - També podem comptar amb l'opció de la corda per als més petits.
 - Cal que caminem per la vorera i pel cantó de la paret, allunyant-nos dels cotxes i deixant pas a la resta de vianants.
- ▶ Travessem els carrers amb precaució:
 - És bàsic esperar-nos fins que arribi tot el grup abans de travessar.
 - Cal que travessem pels semàfors o passos de vianants i al més allunyats possible dels vehicles.
 - És important que un monitor/a ens posem, a tall de "guàrdia urbana", davant els possibles vehicles i protegint la filera.
 - En cas que s'esgoti el temps del semàfor i haguem de trencar la filera, cal que cada equip d'infants resti amb la seva monitora o el seu monitor.
- ▶ Recomptem els infants abans i després d'entrar i sortir dels llocs establerts.

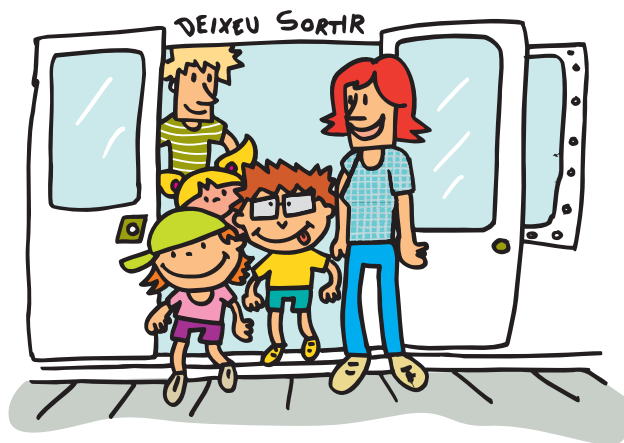

4.3.4. Idees per reduir riscos en el transport públic

- ▶ Cal que triem i revisem el grau de seguretat del recorregut i del transport: fàcil orientació, fàcil de veure-hi tothom, accessibilitat, proximitat a cap carretera, il·luminació; a l'estiu hem de tenir en compte cercar llocs amb punts d'aigua i ombra.
- ▶ Cal que portem la farmaciola i la documentació necessària
- ▶ És molt important que tots els monitors i monitores coneguem prèviament el recorregut que farem i els transports que usarem (nom parada/es).

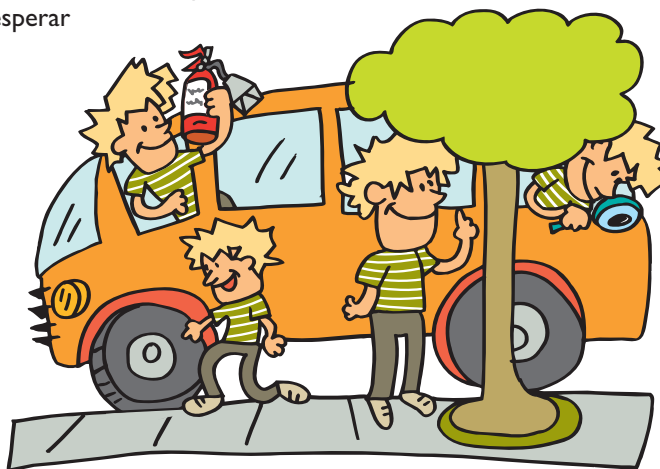
- ▶ Abans de sortir del nostre local treballem amb els infants tots els aspectes de la seguretat pròpia i la del grup i acordem normes i límits, com també el recorregut, el transport i el punt d'arribada de la sortida (com es diu).
- ▶ Assegurem la ràtio. La normativa indica que ha de ser d'un adult per cada deu infants. En cas d'infants petits caldria que la reduíssim (5-6).
- ▶ Valorarem fer distintius d'identificació per a cadascun dels infants, tot indicant clarament què cal fer i on cal trucar en cas de pèrdua.
- ▶ Assegurem una bona organització prèvia del grup i dels monitors/ores:
 - Cada monitor/a pot tenir assignat un petit equip d'infants del grup (5-10 segons l'edat), de manera que siguem el seu referent durant tota la sortida.
 - Cada monitor/a responsable d'un equip hauria de portar a mà una llista actualitzada amb el nom dels infants que ens acompanyen.
 - El més aconsellable és que organitzem l'equip d'infants en parelles i que anem dos equips d'infants junts; així hi haurà sempre dos monitors/ores.
- ▶ És preferible esperar el transport següent que anar corrent per agafar-lo.
- ▶ Si som un grup nombrós i és possible, ho posarem en coneixement del cap d'estació i/o al conductor.
- ▶ Recomanem esperar el mitjà de transport al costat de la paret i organitzats de la mateixa manera que hi pujarem (per equips i amb els monitors/ores corresponents).
- ▶ Al metro o al tren, és preferible distribuir els equips per portes i vagons i que cada dos equips entrem per una porta diferent, sempre dos monitors/ores junts, controlant les portes o entrades.
- ▶ Cal pensar molt bé l'organització durant les pujades i baixades dels transports:
 - Amb tranquil·litat, sense presses. No hem de patir perquè tanquin les portes, és competència del conductor. Si és possible, avisem-lo de la nostra parada.
 - Recomanem que un monitor/a es posi a la porta per ajudar a pujar o baixar els infants, controlant la porta i els infants que queden a l'andana o vorera.
 - L'altre monitor/a serà dins o fora del transport; pujarem els primers i baixarem amb els dos darrers infants.
- ▶ Recomptem els infants abans i després de pujar i baixar.
- ▶ Dalt dels transports públics cal que anem ben asseguts o ben agafats.

- ▶ Malgrat tot, acordarem prèviament amb els monitors i els infants que en el cas de quedar-se a l'andana cal esperar-se, o bé, en el cas de quedar-se sol al vagó, baixar a la parada següent i esperar el grup.

4.3.5. Idees per reduir riscos a l'autocar

- ▶ Cal que portem a mà la farmaciola i la documentació necessària (punt 4.3.1.), a més de la còpia del contracte de l'autocar.
- ▶ És molt important que una persona, com a mínim, conegui el camí i l'estació de servei, si està previst fer una aturada (per esmorzar...). Informació que haurem comunicat en el moment del contracte de l'autocar.
- ▶ Abans de sortir del nostre local treballam amb els infants tots els aspectes de la seguretat pròpia i la del grup i acordem normes i límits, com també el temps del recorregut, el transport i punt d'arribada de la sortida (com es diu).
- ▶ Assegurem la ràtio. La normativa indica que ha de ser d'un adult per cada deu infants. En cas d'infants petits caldria que la reduíssim (5-6).
- ▶ Valorarem fer distintius d'identificació per a cadascun dels infants, tot indicant clarament què cal fer i on cal trucar en cas de pèrdua.
- ▶ Assegurem una bona organització prèvia del grup i dels monitors/ores:
 - Cada monitor/a pot tenir assignat un petit equip d'infants del grup (5-10 segons l'edat), de manera que siguem el seu referent durant tota la sortida.
 - Cada monitor/a responsable d'un equip hauria de portar a mà una llista actualitzada amb el nom dels infants que ens acompanyen.
 - El més aconsellable és que organitzem l'equip d'infants en parelles i que anem dos equips d'infants junts; així hi haurà sempre dos monitors/ores.
- ▶ Pensem prèviament on preferim que aparqui l'autocar, tenint en compte l'espai i que pujarem i baixarem de l'autocar sempre pel costat de la vorera. Podem delimitar aquest espai. A l'estiu hem de tenir en compte cercar l'ombra.
- ▶ Revisem l'estat de l'autocar abans de pujar: estat de les rodes, data de revisió segons l'adhesiu de la ITV, estat de l'interior, extintors, (10) martellets trencavidres, cartells de transport escolar...
- ▶ Recomanem esperar l'autocar al costat de la paret i organitzats de la mateixa manera que hi pujarem (per equips i amb els monitors/ores corresponents...).
- ▶ Pensem molt bé com ens organitzem els monitors/ores durant la càrrega i descàrrega de l'autocar:
 - Quin és el monitor/a que revisa l'autocar (abans i després).
 - Quins som els monitors/ores que carregarem i descarregarem les motxilles.
 - Quins som els monitors/ores que atendrem les famílies.

- Quins som els monitors/ores que estarem amb els infants (els de les portes per ajudar a pujar o baixar, el que ajuda a seure i el primer a entrar a l'autocar, els que anem seient amb els infants, els que anem controlant els que encara són a la vorera...).

► Recomptem sempre els infants abans i després de pujar i baixar.

► Dalt de l'autocar cal que:

- Tots anem ben asseguts i amb el cinturó (si n'hi ha), un infant per seient i que els monitors/ores ens distribuïm entre els infants segons l'organització dels equips.
- Evitem que els infants ocupin els seients més perillosos: els del costat de la porta i el del mig del fons ocupem-los els monitors/ores.

► Tinguem en compte algunes recomanacions en cas de mareigs:

- Els autocars d'un sol pis maregen menys que els de dos. En el segon cas, és millor el pis de sota.
- Les persones propenses als mareigs, poden evitar-los millor a les places de davant de l'autocar, que hauríem de reservar per a això.
- Tinguem en compte la temperatura ambiental de l'autocar.
- Recomanem als pares que l'esmorzar o l'àpat previ no sigui líquid (llet, sopes, greixos...).
- Portem bosses de plàstic i mocadors de paper i colònia (la mala olor d'uns pot provocar més vòmits).

4.3.6. Idees per reduir riscos a peu per carretera

► Cal que portem a mà la farmaciola i la documentació necessària (punt 4.3.1.).

► És molt important que totes les monitores i monitors coneguem prèviament el recorregut que farem.

► Abans de sortir del nostre local treballem amb els infants i joves tots els aspectes de la seguretat pròpia i la del grup i acordem normes i límits, com també el temps del recorregut i el punt d'arribada (com es diu).

► Assegurem la ràtio. La normativa indica que ha de ser d'un adult per cada deu infants. En cas d'infants petits caldria que la reduíssim (5-6).

► Valorarem fer distintius d'identificació per a cadascun dels infants, tot indicant clarament què cal fer i on cal trucar en cas de pèrdua.

► Assegurem una bona organització prèvia del grup i dels monitors/ores:

- Cada monitor/a pot tenir assignat un petit equip d'infants o joves del grup (5-10 segons l'edat), de manera que siguem el seu referent durant tota la sortida.
- Cada monitor/a responsable d'un equip hauria de portar a mà una llista actualitzada amb el nom dels infants o joves que ens acompanyen.

- El més aconsellable és que organitzem l'equip d'infants en filera i que anem dos equips d'infants junts; així hi haurà sempre dos monitors/ores, l'un davant i l'altre darrere.

- Cal que coneguem les principals normes per circular per carretera.

Caminant per zones de vianants:

- Transitem per la zona de vianants, excepte si no existeix o no és practicable; en aquest cas podem fer-ho per la voravia o, si no n'hi ha, per la calçada.

Caminant per la calçada o voravia:

- Caminarem per l'esquerra fora de població i en trams de població que no disposin d'espai reservat per a vianants.
- Com a excepció, podem caminar per la dreta per raons de més seguretat.
- Quan existeixi refugi o zona de vianants, aquests no s'han de parar a la calçada ni a la voravia.

Caminant de nit:

- Haurem de dur els llums necessaris per indicar la situació del grup i les seves dimensions (color blanc o groc cap endavant, i vermell cap endarrere). Cada infant ha de portar un reflector en un lloc visible.

Caminant en passos per a vianants i encreuament de calçades:

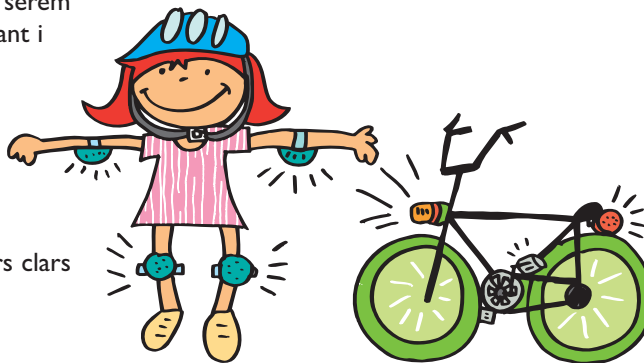
- Cal que obeïm els senyals i semàfors de trànsit.
- En els passos sense senyals, tenim preferència els vianants, però només hem de travessar quan la distància i la velocitat dels vehicles que s'aproximen permetin fer-ho amb seguretat.
- No podem travessar les places ni les glorietses, hem de rodejar-les.

4.3.7. Idees per reduir riscos amb bicicleta

- Cal que portem a mà la farmaciola i la documentació necessària (punt 4.3.1.).
- És molt important que triem un recorregut segur i que totes les monitores i els monitors coneguem prèviament el recorregut que farem.
- Abans de sortir a la via pública, els monitors i les monitores hem de conèixer i comprovar les habilitats i coneixements dels nois i noies per tenir les màximes garanties de seguretat a l'hora de circular amb bicicleta. A més, treballem amb els nois, noies i joves tots els aspectes de la seguretat pròpia i la del grup i acordem normes i límits del grup, normes de circulació amb bicicleta, com també el temps del recorregut i el punt d'arribada de la sortida (com es diu).
- Abans de la sortida, és recomanable treballar la consciència de grup en la circulació amb bicicletes: "Si faig un moviment brusc, puc perjudicar els companys". Recomanem fer petits assajos en parcs o zones pròximes amb poca circulació.
- Assegurem la ràtio. La normativa indica que ha de ser d'un adult per cada deu infants, però pel risc de l'activitat i segons l'edat dels joves, hauríem de considerar de reduir-la (7-8 per adult).

- ▶ Valorarem fer distintius d'identificació per a cadascun dels nois i noies, tot indicant clarament què cal fer i on cal trucar en cas de pèrdua.
- ▶ Assegurem una bona organització prèvia del grup i dels monitors/ores:
 - Cada monitor/a pot tenir assignat un petit equip (7 o 8) de nois, noies o joves del grup, de manera que siguem el seu referent durant tota la sortida.
 - Cada monitor/a responsable d'un equip hauria de portar a mà una llista actualitzada amb el nom dels infants o joves que ens acompanyen.
 - El més aconsellable és que organitzem l'equip d'infants en filera. És recomanable que vagin junts dos equips d'infants; així serem sempre dos monitors/ores, l'un davant i l'altre darrere.

- ▶ Abans de la sortida, revisem l'estat de la bicicleta i assegurem-nos que portem l'equipament necessari i que està en bon estat:
 - Personal: casc, guants, roba de colors clars i peça reflectora (imprescindible si circulem a la nit).
 - Bicicleta: frens, timbre, llum blanc davanter, llum i catadiòptic vermell darrere i reflectors.
- ▶ En el moment de circular tinguem en compte que no estem sols a la carretera i que hem d'indicar clarament les nostres intencions, amb prou temps perquè la resta dels conductors ho puguin veure i actuar en conseqüència.
- ▶ El Reglament de circulació considera el grup de ciclistes com a vehicle únic; per tant, som un grup compacte que no s'ha de dividir. Ara bé, tinguem en compte que hi ha pocs conductors que coneguin aquesta norma. Cal estar alerta!
- ▶ Tinguem en compte que podem fer viatges combinant la bicicleta i el transport públic (bàsicament el tren). En aquest cas haurem de notificar per escrit a l'empresa de transport totes les dades de la sortida de grup, a més del nombre de bicicletes. Ens retornaran la confirmació i una proposta d'ubicació als vagons.